

Als er besparingsmogelijkheden zijn, moeten ondernemers – groot of klein – vroeg of laat toch over de brug komen met onderzoeksrapporten en plannen met maatregelen. Vooral voor grote concerns blijkt dat wel eens lastig te zijn. In deze VR in Mokum leest u waarom en wanneer inspecteurs overgaan tot handhaving. Soms na trajecten van jaren, hoe vroeg ze er ook bij waren. Er snel bij zijn, dat betekent ook: al tijdens het overleg over vergunningaanvragen duidelijk krijgen wat er gaat gebeuren. Voorbeelden van het Rijksmuseum, Artis en het nieuwe Van den Ende-theater. Belangrijkste les: inderdaad, wees er op tijd bij – maar ook weer niet te vroeg! Dat VR-trainingen ook in de handhaving vruchten afwerpen leest u hieronder. Verder in dit nummer: onze Kilometersweg gaat internationaal, de milieubarometer is 'herijkt', in coole supers wordt gehandhaafd, en eens te meer een pleidooi voor die goeie ouwe fiets. U merkt het: VR in Mokum is er nog steeds. Uw tips, suggesties en opmerkingen blijven welkom.

DE EERSTE KEER RAAK IN WATERLAND

Onze duurzaamheidsspecialisten verzorgden vorig jaar een cursus 'verruimde reikwijdte' met een training on the job voor inspecteurs van het Interregionaal Samenwerkingsverband Waterland. Bedoeld om inzicht te krijgen in het proces, de procedures en de praktijk. Hoe krijg ik een goed beeld van een bedrijf, hoe en met wie voer ik gesprekken, hoe eis ik maatregelen op basis van de Wet milieubeheer, hoe vraag ik om een plan van aanpak...? Leren door doen was het motto – en voor een van de deelnemers wierp dat al bij de eerste controle vruchten af.

De kersverse duurzaamheidsinspecteur bezocht een enigszins sjofel, middelgroot hotel met restaurant in Purmerend, waarvan de eigenaar suggereerde dat het binnenkort 'toch zou worden verbouwd'. Hij zag meteen dat er voldoende energiebesparingsmogelijkheden waren om een onderzoek te vragen: er stond een verwarmingsketel uit 1970, de verlichting was overvloedig, er waren geen sensoren, en het elektraverbruik was hoog in vergelijking met de kengetallen uit de branche. Ook kon het afval beter worden gescheiden.

Ter plekke hielp hij de uitbater op weg met het invullen van de checklists, maar het duurde erg lang voordat die eindelijk binnenkwamen. Begeleider Edgar Zonneveldt: 'Ik zeg altijd: neem geen genoegen met een oude schoenendoos vol rekeningen. En hij kreeg dus letterlijk een pak rekeningen in een doos. Ondernemers moeten dat zelf ordenen en inzichtelijk presenteren.' Tegelijkertijd bleek dat het hotel 'toch niet' zou worden verbouwd. Toen legde de inspecteur zijn eerste dwangsom op, voor een plan van aanpak voor energiebesparing. Uitgangspunt daarbij is de circulaire Energie in de milieuvergunning, die tien procent van het jaarverbruik als redelijke onderzoekskosten noemt. Een dwangsom kan dan twee keer dat bedrag zijn.

Al snel kwam er een – weliswaar heel matig - onderzoeksrapport binnen. Maar zonder plan van aanpak met concrete maatregelen. En daarom loopt het handhavingstraject gewoon door. In de regio was de ondernemer al bekend, omdat hij in het verleden een dwangsom voor het onjuist reinigen van de vetput aan zijn laars lapte. Zonneveldt: 'Het is geen toeval dat juist bij zulke ondernemers veel mogelijkheden zijn. Je moet ze gewoon achter de broek zitten, want anders gebeurt er niets.'

Colofon
VR in Mokum is een nieuwsbrief van de Dienst Milieu en Bouwtoezicht Amsterdam over de verruimde reikwijdte van de Wet milieubeheer, en versijnt vier keer per jaar in een oplage van 250 exemplaren. Hij is ook beschikbaar op www.dmb.amsterdam.nl onder nieuw en actueel. Suggesties, vragen en opmerkingen kunt u richten aan Elly van den Brak: E.vandenbrak@dmb.amsterdam.nl, (020) 551 3937.

Tekst en samenstelling: Swanborn Taal en Tekst
Vormgeving: dustudio Femna Westerdiep (hno)
Foto's: Dinand van der Wal en Peter Sreftski
Pictogram: Robert Vilkers
Cartoon: endertoons.nl

De motivatie

Wat drijft ons bij het werken aan besparingen bij bedrijven?

Inspecteur Lykle de Graaf: 'Vooral bewustwording van het energieverbruik, zowel bij de ondernemer als bij mijzelf. Het kostenverhaal maakt het – naast het milieuvoordeel - interessant voor het bedrijfsleven.'

Lucas Oost Lievense, milieujurist:

'Dat besparingsthema's afwijken van de klassieke milieuthema's maakt het een uitdaging om ze in vergunningen op te nemen. Het vereist goede communicatie met ondernemers. Besparingsplannen zijn niet genoeg: het moet ook nog gebeuren. Vooral door de veranderende AMvB's worden de eisen duidelijker en strenger. En de handhaving dus eenvoudiger. Zo hebben we een aantal handhavingstrajecten ingezet gericht op vervanging van cv-ketels door HR-ketels.'

Mokum

Wanneer handhaven?

Kleinere ondernemers die zich overvallen voelen door ‘weer een overheid’, we kennen ze allemaal wel. ‘Heb ik dat?’ ‘Moet dat nou?’ Vaak los je dat met een rustige uitleg op. Maar ook megaconcerns voldoen niet altijd aan hun duurzaamheidsverplichtingen. Soms omdat ze niet willen, het klappen van de zweep kennen en de boel zo lang mogelijk aan het lijntje houden. Soms ook gewoon omdat een logge organisatie adequaat handelen onmogelijk maakt. Maar toch moeten ze over de brug komen met dat energiebesparingsrapport of die afvalpreventiechecklist. Handhaven, of alleen maar wijzen op de mogelijkheid daarvan, helpt, zo leert de ervaring. Maar op welk moment doe je dat, bij die ‘grote jongens’? Twee voorbeelden.

Grote ondernemers hebben best door dat duurzaamheid verkoopt. Op de website van ING heet het bijvoorbeeld: ‘Wij stimuleren duurzame ontwikkeling [...]. Wij zijn ons ervan bewust dat bepaalde natuurlijke hulpbronnen eindig zijn en dat daar dus op verantwoorde wijze mee moet worden omgesprongen. [...] Extern spelen wij via onze dienstverlening in op commerciële ontwikkelingen op milieugebied en streven wij ernaar de milieurisico’s bij de uitvoering van onze zakelijke activiteiten te beheersen. Intern spannen wij ons ervoor in de milieubelasting die we zelf veroorzaken te beperken.’ Mooie woorden, maar zijn ze in de praktijk meer dan een papieren tijger? Haalt elke vestiging de besparingsdoelen, of moeten we aanvullende maatregelen voorschrijven?

‘Tien visitekaartjes’

De toch eenvoudige vraag naar verbruik en aantal werknemers per vestiging blijkt voor veel problemen te zorgen. ‘Ik heb tien visitekaartjes van verschillende mensen, met wie ik in de loop van deze zaak contact heb gehad,’ zegt milieu-inspecteur Gerard Bruinsma. De DMB besloot een ING-vestiging in Amsterdam Zuidoost als pilot-bedrijf te gebruiken voor controle op duurzaamheidsaspecten. ‘We wilden een efficiënte werkwijze ontwikkelen, zodat controles bij andere vestigingen soepel verlopen en het concern weet waar het aan toe is. De gedachte achter die concern-aanpak is: als een bedrijf voor afval, energie, mobiliteit en water op concernniveau duidelijk kan maken welke

maatregelen er worden getroffen, hoef je dat niet per vestiging af te dwingen.’ Op grond van het *Besluit woon- en verblijfsgebouwen milieubeheer* vroeg Bruinsma begin 2002 om gegevens van het energie- en waterverbruik, de afval- en emissiestromen en vervoersmanagement. ‘De exploitant moest checklists invullen, om inzicht te geven in al uitgevoerde en nog uit te voeren besparings- en preventie maatregelen. Op basis daarvan zouden wij bepalen of een onderzoek en plan van aanpak nodig waren. Toen hij de checklists eindelijk - in december - aan ons faxte, waren die zeer oppervlakkig ingevuld en niet onderkend. Daar begon het al mee.’

In februari 2003 vroeg Bruinsma om een plan van aanpak voor vervoersmanagement en afval. Per e-mail kreeg hij uiteindelijk in augustus 2004 te horen dat ING voor vervoersmanagement wel landelijk ‘beleid’ heeft, maar dat het ‘ondoenlijk’ is op inrichtingsniveau gegevens te leveren. En de inmiddels geleverde gegevens weken af van eerdere informatie. In september 2004 sommeerde hij de overtreding binnen vier weken ongedaan te maken door besparingsrapporten en plan van aanpak in te dienen. ‘Dat is nog steeds niet gebeurd.’ De exploitant liet weten ‘graag’ aan de eisen te willen voldoen, maar zolang ‘hogerhand’ hier geen tijd en mensen voor beschikbaar stelde niets te kunnen doen. En daarom legde Bruinsma een dwangsombeschikking op.

foto: Wanneer handhaven bij grote concerns?

‘Dit is wel heel erg concreet’

Ook ABN-AMRO is met zo'n 35 vestigingen een grote jongen in Amsterdam. Projectleider Marjo Volman coördineert de controles daar. ‘Ook wij begonnen medio 2003 met één vestiging. Al snel werd duidelijk dat de juiste persoon moeilijk te vinden was: de vestigingsmanager ging niet over de facilitaire zaken, taken binnen die facilitaire poot waren ook weer onderverdeeld, beheer van installaties was uitbesteed, en bij het concern zelf wisten ze het zo snel ook niet. Iemand ging over het covenant MJA 1, waartoe de bank was toegetreden, en over energie alleen al gingen weer drie andere personen. Erg versnipperd dus, en geen milieucoördinator die van alles op de hoogte was.’ Na enig aandringen stelde het bedrijf toen een extern adviesbureau aan als contactpersoon. ‘Dat zet nu onze vragen uit binnen de organisatie, zorgt dat we met de juiste mensen aan tafel zitten, en “vertaalt” waar nodig. Maar het neemt weer niet de beslissingen.’

Toen Volman vroeg om een lijst met concrete maatregelen, kreeg ze medio 2004 een – op het eerste gezicht – hoopgevend EPN-rapport voor één locatie die model moest staan voor alle locaties. ‘Toen ik daar zelf maatregelen uit had gedistilleerd en aan ABN AMRO vroeg ‘zijn dit de maatregelen die jullie per vestiging gaan nemen bij renovatie of verbouw?’, kreeg ik te horen: “Ja, maar dit is wel heel erg concreet!” Het kwam er feitelijk op neer dat ze zich niet zo vast wilden leggen.’

Er kwamen allerlei argumenten waarom dat zo moeilijk was: de panden verschilden sterk, sommige waren huur-, ander koop panden, er kwam een reorganisatie aan, er zouden vestigingen worden afgestoten, et cetera. Uiteindelijk ontving Volman een lijst met de status van vestigingen en hun verbruikscijfers van water en energie, voor zover beschikbaar. Bij de panden die onder de verbruiksnorm lagen of binnen vijf jaar zouden verdwijnen werd het project afgerond met een controle van de leefbaarheidsaspecten. ‘Voor de gebouwen waar alleen energie en afval speelden is goedschiks nog niets ingeleverd, dus daar gaan we over tot handhaving: in sommatiebrieven vragen we een besparingsplan, tenzij er alsnog een goed plan op concernniveau komt.’ Intussen zijn er al drie dwangsommen de deur uit. En dat gaat om bedragen van duizenden euro's. De op grond van deze dwangsommen ingeleverde maatregellijsten blijken wéér te algemeen te zijn. Bij de grotere vestigingen, en zeker bij nieuwbouw, is Volmans indruk, worden wel veel maatregelen getroffen: van koudeopslag in de bodem tot aanwezigheidsdetectie op de verlichting, van vervoersplannen tot waterbesparende kranen.

‘Vette sommatie schudt ze wakker’

Kennelijk zijn dergelijke exploitanten niet in staat de regels na te leven. Alleszins redelijk om wettelijke sanctiemiddelen in te zetten, als trajecten zo lang duren en zo moeizaam verlopen. ‘Het komt door de versnippering,’ zegt Volman, ‘het is geen onwil. Het probleem is niet dat ze geen maatregelen willen nemen, maar dat ze zich niet honderd procent willen vastleggen tegenover het bevoegd gezag. Ze willen flexibel zijn in de te nemen maatregelen. Op zich heb ik daar geen probleem mee: een gelijkwaardige maatregel apprecieer ik ook. Medewerkers zijn goed doordrongen van het imago dat zo'n bank wil uitstralen. Maar reorganisaties en interne onduidelijkheid zijn voor mij geen excuus. Ze moeten aan de wet voldoen, en een vette sommatie kan ze wakker schudden. En door onze inspanningen lopen ze nu wel wat harder.’ ‘Het probleem is de onderlinge communicatie,’ zegt Bruinsma. ‘Door dwangsommen op te leggen zal je niet eerder over de gevraagde gegevens beschikken, maar het kan wel de doorslag geven voor de andere vestigingen.’

VR in het vooroverleg <

VR-Overleg

Het belang van goed vooroverleg bij grote, vergunningplichtige ondernemingen kan niet worden overschat. Niet in de laatste plaats vanwege de besparingsmogelijkheden. Er vroeg bij zijn is nodig, maar niet te vroeg. En soms moet je even ‘zwaaien met zware voorschriften’. Hoe verhoudt het milieubelang zich tot monumentenbelangen en dierenwelzijn? Vooroverleg bij een museum, een theater en een dierentuin.

De schatten van het Nieuwe Rijks

Het Amsterdamse Rijksmuseum eechoot. De kunstschaten zijn elders opgeslagen. Op hoge steigers leggen restaurateurs oude ornamenten bloot. In de enorme, geheel gestripte ruimten, vertelt projectmanager Gerard Besseling over de ingrijpende verbouwing van 's lands bekendste museum. Het gebouw wordt teruggebracht in de staat van 1850. ‘We gebruiken zelfs cement zoals in de negentiende eeuw om gaten te dichten. We willen ook deze eeuw tot de top-tien van Europese musea behoren – zowel op collectieniveau als op milieuniveau. Dit betekent dat onze eigen collectie en de topstukken uit andere musea alleen onder de beste condities tentoongesteld mogen worden.’

In 1995 werd besloten het museum grondig op te knappen. Heel even was het nog de vraag of de boel niet helemaal moest worden gesloopt. Maar uiteindelijk koos de eigenaar, de Rijksgebouwendienst, voor het meest ambitieuze – en dus duurste – model. Als onderdeel van het Ministerie van VROM is de RGD gewend te werken met hoge technische eisen. Een sterk milieubesef en veel ervaring leiden tot de wil langere terugverdientijden te hanteren. Besseling: ‘Bij nieuwbouw is dat wat makkelijker dan bij een monument. Milieu-eisen staan hier wel eens op gespannen voet met wat de architect wil.’

Theaterproducent Joop van den Ende bouwt een nieuw musicaltheater aan de Zuidas in Amsterdam, aan de A10, op een steenworp afstand van station RAI. Het theater, dat plaats biedt aan zo'n 1850 bezoekers, moet in 2007 de deuren openen. Ook dit theater kent een referentie: de gegevens worden vergeleken met die van het circustheater in Scheveningen. Het complex bestaat uit een theaterzaal, een restaurant, laad- en losvoorzieningen en onderhoudsruimten.

‘Men was bezig met een MER voor de wijziging van het bestemmingsplan. De inrichting bleek vergunningplichtig te zijn. Het theater wilde zo snel mogelijk een aanvraag indienen,’ aldus milieu-inspecteur Peter de Groot. ‘Ik zat al heel vroeg met ze aan tafel.’ Makkelijk is dat niet altijd. ‘Ik kwam er zó vroeg in het proces bij, dat het ontwerp nog in ontwikkeling was. Ik heb snel onze specialisten er bij gehaald: op het gebied van energie, afval en vervoer, maar ook geluid. Want in de bouwplannen moet rekening worden gehouden met het beperken van

Inspecteur Els Joosten: 'Bij het beoordelen van de energiebesparingsmogelijkheden hebben we ten eerste te maken met de collectie. Daarbij hebben de energiespecialist en ik ons laten ondersteunen door het EnergieCentrum Nederland (ECN) en het Instituut Collectie Nederland (ICN) te Amsterdam. Als referentie voor de conditionering van de kunstschat is onder meer gekeken in de gegevens van de Sixtijnse Kapel in Rome (met de schilderijen van Michelangelo Buonarroti uit 1512 en diverse andere objecten). Daarnaast moeten we er rekening mee houden dat het een rijksmonumentaal gebouw is. De Monumentenwet regelt vrijstelling van bepaalde, door andere wetten opgelegde, eisen. In de praktijk betekent dit voor ons dat we wellicht niet alle energiebesparende maatregelen kunnen eisen, omdat dit het gebouw te veel zou schaden op korte en langere termijn.'

Dat speelt bijvoorbeeld bij de isolatie, zoals Besseling laat zien bij de buitengevel op de eerste verdieping. De nieuwbouw zal voldoen aan de modernste isolatie-eisen. In de bestaande gebouwen wordt de lucht-

dichting verbeterd, maar ook de isolatie van daken, wanden en glas. 'Onder de kalk zaten ornamenten, en die willen we laten zien. Daar willen we dus eigenlijk geen extra isolatie voor aanbrengen. Maar in dit geval doen we dat toch.'

Het nieuwe Rijks moet weer decennialang staan als een huis. Van zo'n eigenaar, die wel wat meer wil investeren, mag je forse maatregelen verwachten. Die komen er dan ook. Een greep: een aquifer-systeem en warmtepompen, HR-ketels, toerengeregelde ventilatoren en pompen, variabele volumestromen, weersafhankelijke stooklijnen warmteaanvoer, voorverwarming van warmtapwater, et cetera. De totale besparing bedraagt zo'n 590.000. De warmte-koude-opslag is uitgebreid in het energiecentrum. Besseling: 'Het is een energievoorziening voor de toekomst. Niet dat alles nu voor 120 jaar geregeld is, maar het is flexibel: als er over vijftig jaar iets moet veranderen, hoeft niet alles te worden gesloopt.'

Besseling en Joosten in het gestripte Rijksmuseum

'En op tijd, dat is dus ook niet te vroeg!'

verkeers- en geluidshinder. Tijdens het overleg hebben die geholpen de wat algemene ambities te concretiseren. Door dóór te vragen: wát willen jullie dan precies? En door uitleg te geven over de mogelijkheden. Zo hebben we de oorspronkelijke plannen naar een hoger ambitieniveau getild. Dat lukte niet overal. Warmteterugwinning van de spots bleek te lastig. Maar bij de ventilatie van de zaal bleek dat wel mogelijk. En het theater gaat gebruikmaken van WKO.'

Het doel is: elke dag voorstellingen. Dat gaat natuurlijk gepaard met aardig wat mensen die zich verplaatsen. Het theater is goed bereikbaar: vlakbij een knooppunt van trein-, metro-, bus- en wegverbindingen. Het theater zet zich dan ook in voor alternatieven zoals het OV, aldus De Groot: 'Men levert een relatief duur product, en wil dus dat

bezoekers happy naar huis gaan en weer eens terugkomen. En dat betekent niet in de file staan.'

'Ondernemers zijn vaak ongeduldig, maar als je te vroeg een vergunning verleent moet je daar weer allerlei voorschriften in opnemen dat bepaalde zaken nog niet definitief zijn, en afhankelijk van procedures en stukken. Daar is niemand bij gebaat.' Zijn tip luidt dan ook: 'Laat ze die definitieve aanvraag maar uitstellen als die nog prematuur is. Vraag door, zorg dat plannen concreet worden. Af en toe helpt het ook om eens met 'zware' voorschriften te zwaaien, als men plannen te vaag houdt.'

Zoo Hee!

Ook de Amsterdamse zoo Artis vraagt een nieuwe milieuvergunning aan. En past hier en daar – uit hoofde van de specifieke aard van het bedrijf – opmerkelijke initiatieven toe. Voor Artis dient de stadsoo van Antwerpen als referentie.

Dat Artis geen doorsnee-inrichting is, blijkt al uit de miljoenen liters echt oceaanwater in de bassins. Inspecteur Brenda Abma: ‘Artis wil moderner worden, en daarbij horen veranderingen en uitbreiding. Leidraad bij het vooroverleg zijn de al bestaande besparings- en preventieplannen. Er is geïnventariseerd wat al gedaan is en wat nog moet gebeuren. Bij de vorige vergunnings-procedure had Artis bijvoorbeeld een eigen waterzuiveringsinstallatie gebouwd op basis van een biologisch proces, dat echter niet bleek te werken omdat het afvalwater nog te veel voedingsresten bevatte. Het wordt nu gewoon geloosd op het riool. Daarom wordt onderzocht wat er met het bassin kan gebeuren – opslag van regenwater is een mogelijkheid. Vaststaat dat de bestemming wijzigt.’

‘We hebben afgesproken dat meer afdelingen gebruik gaan maken van de WKK. De overcapaciteit wordt teruggevoerd op het elektriciteitsnet. Ook vindt onderzoek plaats naar uitwisseling van warmte en koude, en een gebouwbeheersysteem voor alle gebouwen. En op het gebied van vervoer liggen er unieke kansen: de

bereikbaarheid per watertaxi bijvoorbeeld, maar ook een ondergrondse parkeergarage.’ De centrale ligging biedt interessante mogelijkheden: onderzocht wordt of de waterpartijen kunnen aansluiten op het Amsterdamse grachtenwater. Nu worden die nog ververst met leidingwater en geloosd op het riool.

De vraag hoe dierenwelzijn zich verhoudt tot het milieubelang beantwoordt soms zichzelf: veel dierenverblijven hebben een ‘biobodem’. Dat scheelt afval, want de bodems hoeven maar eenmaal per jaar te worden verschoond in plaats van eens per week. De vervuilde bodems leveren goede mest en zijn dus herbruikbaar. Een aardig bijeffect: ongedierte dat in de biobodems leeft, zoals mieren en kakkerlakken, vormt heerlijk voedsel voor bijvoorbeeld de stokstaartjes. En snoei- en maai-afval gaat naar de grazers en bladereneters.

Maar ook hier zijn beperkingen: met chloor gezuiverd leidingwater kan niet zomaar vervangen worden door oppervlaktewater vanwege de gevoeligheid van de dieren voor ziektes. En omdat het publiek graag actieve reptielen en andere koudbloedige dieren ziet, kan de kachel in hun verblijven niet zomaar een graadje lager.

Abma verwacht de definitieve vergunningaanvraag volgend jaar. ‘Eerst behandelen we de rapportages. Maar dan ligt er wel een complete aanvraag. Artis’ milieucoördinator speelt daarbij een belangrijke rol: die houdt medewerkers scherp, bijvoorbeeld met vragen over grondstoffen die ze gebruiken, en hij zit ze achter de broek om lichten uit te doen.’

Brenda Abma in Artis

De motivatie

Inspecteur Brenda Abma:

‘Bedrijven adviseren over een andere organisatie van hun werkwijze, zodat ze besparingen kunnen bewerkstelligen. En dat kan ook bij kleine ondernemers, die onder de grenswaarden opereren. Dus zeg ik vaak langs mijn neus weg: “Doe je wel de deur van je koelcel even dicht?”’

Inspecteur Hans Willemse:

‘Het motiveren van mensen om besparingsmogelijkheden aan te grijpen: ook intern. Dat

is een zaak van goed luisteren, argumenteren, overreden. Wijzen op brede verbanden: Kyoto, Europese regelgeving, luchtvervuiling. Soms wordt het nog steeds gezien als hobby. Maar uiteindelijk is het gewoon wetgeving, niet anders dan andere milieuaspecten.’

Joke Goedhart, directeur van de Dienst Milieu en Bouwtoezicht:

‘De leukste ontwikkeling van de laatste jaren is: steeds meer concrete projecten, en een systematiek voor een branche-gerichte aanpak. Ik ben blij dat we portefeuillehouders ervan kunnen overtuigen dat besparing geen

doel op zich is, maar een groot goed in het licht van Kyoto. Het gaat inhoudelijk ergens over, en dient een maatschappelijk doel. Met energiebesparing kunnen we nog steeds klappers maken. En voor mobiliteit, water en afval geldt: we moeten alle mogelijkheden benutten, en een link leggen met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Want verruimde reikwijdte gaat niet om komma’s in de regelgeving, maar om een mind set, bij ons zelf, bij individuele ondernemers en bij hele branches. En daar zit toekomst in.’

Kilometersweg wordt Miles-Away

De grootste milieu- en financiële winst behaal je met een vaste werkwijze en het aloude adagium 'voorkomen is beter dan genezen'. Een principe dat al lang bekend is bij afval en energie. Zo is in het Nederlandse afvalbeleid de Ladder van Lansink uitgangspunt, een voorkeursvolgorde van omgaan met afval: eerst voorkomen, dan hergebruik, dan verbranden, dan storten. En voor energie geldt de *Trias Energetica*: terugdringen van onnodig energieverbruik, voor de resterende behoefte zoveel mogelijk duurzame energie inzetten, en zuinig en efficiënt gebruikmaken van fossiele bronnen, als duurzame energie niet volstaat. Voor vervoer hebben wij de *Kilometersweg* ontwikkeld: eerst transport voorkomen, dan (vracht)autogebruik voorkomen, dan vervoermiddelen verbeteren, en tot slot het gebruik van vervoermiddelen verbeteren. In het Europese project e-ATOMIUM worden kennis en kunde rond energiebesparingsmogelijkheden in verkeer en vervoer gebundeld en in trainingsprogramma's overgedragen op lokale overheden. In het kader daarvan hebben we de *Kilometersweg* aan buitenlandse partners gepresenteerd. Vandaar nu ook de Engelse versie. De *Kilometersweg* is ook te vinden op de Infomil-site 'Overheden voor overheden' en wordt mogelijk in de nieuwe circulaire *Wegen naar preventie bij bedrijven* opgenomen. Zie ook:

www.e-atomium.org en www.infomil.nl
(startpagina -> overige -> overheden voor overheden).

Miles-Away

Prevent transport

Prevent the use of freight or passenger car
Increase vehicle efficiency
Make vehicle use more energy efficient

Minder sores met Milieubarometer

De Milieubarometer voor de horeca is aangescherpt. Het keurmerk voor controleerbare milieuzorg bij bedrijven in de toerisme- en recreatiebranche voldeed nog niet helemaal aan onze eisen. Edgar Zonneveldt van de DMB overlegde met de branche over het 'mini-milieuzorgsysteem'. Er moesten nog een paar concrete maatregelen bij, vooral op het gebied van vervoer. Er is inmiddels overeenstemming met RECRON, de belangenbehartiger van Nederlandse recreatieondernemers. Zonneveldt: 'Vervoermanagement is nu toegevoegd, en afvalscheiding is verplicht. Ook moeten bedrijven die de milieubarometer willen halen een milieudoorlichting ondergaan, een 'scan' van de mogelijkheden. Nu voldoen ondernemers met de barometer ruimschoots aan onze 'VR-eisen'. Daarom wil Zonneveldt meer hoteliers enthousiasmeren in de twee Amsterdamse stadsdelen waar het project loopt (Centrum en Oud Zuid). 'Binnenkort vergadert de hotelbranche met vertegenwoordigers van stadsdeel Centrum. Dan leggen we uit wat de mogelijkheden zijn en waarom we graag willen dat ze meedoen.' Nog even die voordelen op een rijtje: de Milieubarometer levert milieuwinst op, en financiële winst voor de ondernemer, maar ook een imagoverbetering; daarnaast levert het minder 'sores' op: duurzaamheidscontroles zijn sneller afgerond, zodat ondernemer én de inspecteur meer tijd hebben voor andere zaken. In Amsterdam doen nu zeven hotels (waaronder enkele zeer gerenommeerde) mee; in november moeten dat er 25 zijn.

Niet luchtfietsen

De afnemende luchtkwaliteit in onze omgeving is dagelijks onderwerp van gesprek. Auto's zijn daar voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor. Wist u dat een gemiddelde personenauto per kilometer 0,2 kilo CO₂ uitstoot? Dat is op elke liter benzine bijna 2,4 kilo CO₂, en op diesel zelfs 2,6 kilo. En wist u dat de trein slechts de helft daarvan uitstoot? En dat je dus door een retourtje Amsterdam-Rotterdam te nemen (154 kilometer) 15,6 kilo CO₂-emissie bespaart? En dat u, als u een half jaar dagelijks de trein neemt in plaats van de auto op dat traject, de jaarlijkse CO₂-uitstoot van een gemiddelde woning (1900 kilo) door het elektraverbruik er ruimschoots uit heeft? En raad eens wat u uitstoot op de fiets? Juist. Iemand die op vijf kilometer van

zijn werk woont bespaart per jaar zo'n 400 kilo CO₂ door de fiets te pakken. Om die hoeveelheid te compenseren zouden er twintig bomen moeten worden geplant! Fiets die lucht schoon dus! Meer weten? Op www.businessforclimate.nl/CO2.html kunnen ondernemers hun jaarlijkse emissie bepalen met behulp van de CO₂-meter. En op www.cooldriving.nl kunt u zelf eenvoudig berekenen wat uw auto per jaar uitstoot en hoeveel bomen er moeten worden geplant om dat te compenseren.

Coole supers

Het project *Handhaven bij supermarkten*, een open deur, van de Milieudienst IJmond en de DMB, is gericht op duurzaamheid bij supermarkten. Door hun energievretende koel- en vriesmeubelen ook overdag af te dekken kunnen de grootgrutters veel energie besparen. Omdat de branche erg tegen die maatregel aanhikt, wordt er nu per vestiging gehandhaafd. Het is niet alleen dat de Voedsel- en WarenAutoriteit ontdekte dat ruim een kwart van de producten in de koeling te warm is – er kan gewoon enorm veel energie worden bespaard. De honderdtwintig Amsterdamse supermarkten waar wordt gehandhaafd kunnen samen zo'n vijftien miljoen kWh besparen, wat neerkomt op 8,4 kiloton CO₂-uitstoot. Dat staat gelijk aan de uitstoot van een kleine vijfduizend woningen. Als alle Nederlandse supers hun koel- en vriesmeubelen afdekken, kunnen ze vijfhonderd miljoen kWh besparen, vergelijkbaar met wat zo'n 170.000 woningen in de stad Groningen jaarlijks verbruiken! Dat zou pas cool zijn.

'De moeder aller AMvB's'

Steeds minder bedrijven hebben een milieuv vergunning nodig; meer en meer moeten ze voldoen aan AMvB's voor bedrijfssectoren. De regering wil nog meer vergunningen vervangen door algemene regels. Dit moet leiden tot minder administratieve lasten voor het bedrijfsleven - met eenzelfde of betere bescherming van het milieu. Het streven is de nieuwe regels op 1 januari 2007 gereed te hebben. De plannen voorzien in een 'licht

regime' van algemene regels voor bedrijven met activiteiten 'met beperkte milieurelevantie': zij krijgen veel minder verplichtingen voor metingen, onderzoeken of het registreren en rapporteren van gegevens. Tegelijkertijd staan de relevantie en handhaafbaarheid van de AMvB's zelf ter discussie. Er zijn plannen voor een 'super-AMvB', die vele wetten en regels moet integreren. Welke gevolgen heeft dit alles voor de praktijk? Als ondernemers wel zo veel mogelijk milieuvriendelijke besparingsmaatregelen

moeten treffen, maar geen rapportageverplichting hebben, hoe bepaal je dan wat redelijkerwijs valt te eisen? De uitkomst is ongewis. Dit overheidsstreven minder te 'beregelen' sluit aan bij de lobby uit het bedrijfsleven om regels te schrappen. Het is eendimensionaal te denken dat je met minder regels alles oplost – ook van het bedrijfsleven. Want blijkbaar komt men er zelf niet vaak genoeg op dat duurzaam ondernemen vaak ook financieel verantwoord ondernemen is. Het laatste woord is hier niet over gezegd.